

לישועתך קויתי

על שולחנו של הגאון המקובל
איש האלקים הרב שמשון חיים בן הרב נחמן מיכאל נחמני ז"ע
מחבר הספרים הקדושים זרע שמשון ותולדות שמשון

פרשת ראה תשפ"א | גליון מס' 304

מראש, על מנת אשר תשמעו. אולם הקללה, תבוא רק אם לא תשמעו.

(זרע שמשון פרשת ראה, מאמר א)

עשר תעשר את כל תבואת זרעך היצא השדה שנה שנה (דברים יד כג)

עשר תעשר, עשר בשביל שתתעשר. (סגת קיט).

דברי הגמרא תמוהים לכאורה. שכן ידענו (ראה קידושין לט:), כי אין השי"ת משלם שכר על קיום מצוותיו, כאן בעולם הזה. ואילו כאן במצוות מעשר, לא די ששכר העשירות משולם בעולם הזה, אלא מותר אף לכתחילה, לעשר על מנת כן. עשר בשביל שתתעשר.

זאת ועוד. ידועה היא נבואת מלאכי (מלאכי ג י'), 'הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובחנוני נא בזאת אמר ה' אם לא אפתח לכם את ארבות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די'. גם כאן עולה התמיהה. איך מותר לנסות במצווה זו את ה'. הלא כלל גדול בידינו (ויקרא רבה יג ג), 'לא ניתנו המצוות אלא לצרף בהן את הבריות'.

עוד יש לדקדק בלשון הנבואה, הביאו את כל המעשר. וכי יעלה על דעתנו לומר, כי יתכן שיתן אדם לכהנים וללוים, רק חלק ממעשרותיו. הלא אם יתן רק חלק מן המעשרות, כאילו לא הפריש כלום. וכמו שמוכח בסיפור שמביא המדרש, (תנחומא בפרשתנו אות י'), באדם שמיעט במעשרותיו ונענש, שלא הוציאה שדהו אלא כדי המעשרות.

אך יובנו הדברים, בהקדם מאמר רבי אושעיא (ברכות לא.), שמערים אדם על תבואתו, ומכניסה אל ביתו, לפני שממרח את הכרי ומתחייב במעשרות, כדי שתהא בהמתו אוכלת ופטורה מן המעשר. ואף האדם עצמו, יכול באופן כזה, לאכול אכילת עראי מבלי לעשר, (רמב"ם פרק ג מהלכות מעשר הלכה ו). ולא

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה (דברים יא טו) ידוע הדקדוק, מדוע פתח הפסוק בלשון יחיד, ראה, וסיים בלשון רבים, נותן לפניכם.

יש לפרש, על פי דברי הגמרא (תענית יא.), בזמן שהציבור שרוי בצער, אל יאמר אדם, אלך לביתי ואוכל ואשתה, ושלום עליך נפשי. ואם עושה כן, אל יראה בנחמת ציבור.

את זה בא הפסוק ללמדנו, ראה אתה היחיד. בין כאשר אנכי נותן לציבור ברכה, בין כשאני נותן להם קללה, הריני נותנה לפניכם, לפני כולם. כי בכל מצב שהוא, אתה צריך להצטרף עמהם.

(זרע שמשון פרשת ראה, מאמר א)

את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלקיכם וגו' והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' אלקיכם (דברים יא כז - כח)

גם כאן מתמיה השינוי. כאשר הוא מדבר מעניין הברכה, אומר הפסוק, את הברכה אשר תשמעו, בלשון וודאית. ואילו בנוגע לקללה, נאמר, והקללה אם לא תשמעו. הדברים אומרים דרשני.

ונראה לפרש, לפי מאמר המדרש (תנחומא אמור ז), על הפסוק (איוב מא ג), 'מי הקדימני ואשלם'. 'כלום עשה אדם מעקה, אלא אם כן, נתתי לו עליה (- עלית גג). עשה לפני מזווה, אלא אם כן, נתתי לו בית. עשה לפני ציצית, אלא אם כן, נתתי לו טלית'.

נמצא, שישנם מצוות אשר ניתן לקיימם, רק אחרי ברכת ה'. לכן, מקדים ה' את הברכה, עוד לפני השמיעה. ואם אכן יקיימו ישראל כראוי, את אותן המצוות, יוסיף להם ה' עוד ברכה מרובה, כהנה וכהנה. אולם, באם חלילה לא יקיימו אותן, תינטל מהם הברכה.

זהו איפה פירושו של הפסוק, את הברכה אקדים

זו בלבד, אלא שמדין תורה, מותר גם לאדם עצמו, לאכול מתבואה זו אכילת קבע. רק שחכמים גזרו, שלא לאכול ממנה אלא אכילת עראי.

הנה משמעות הלשון, 'מערים אדם על תבואתו', נראה כי מותר לנהוג כן אף לכתחילה. וכן הוא לשון הרמב"ם, 'מותר לאדם להערים'. כיון שכן, יש סברא לבעל הבית לומר, למה אתן יותר ממה שחייבה אותי התורה. הלא גם לכתחילה, מותר לי להערים. ויתירה מכך עלול האדם לחשוב, כי הריהו מפסיד ממונו בידיים, ואף לא יקבל שכר על כך. וכעין מה שאמרו (ירושלמי ברכות פ"ב ה"ט), 'כל הפטור מן הדבר ועושהו נקרא הדיוט'.

אשר על כן, הוצרך להבטיחו מן השמים, 'הביאו את כל המעשר אל בית האוצר... והריקותי לכם ברכה עד בלי די'. מאותה הסיבה, אף הדגיש הנביא בקריאתו, הביאו את כל המעשר. כלומר, בלי שום הערמה כלל וכלל, גם לא כזו המותרת.

מטעם זה, אף הותר לכתחילה, לקיים מצוות מעשר, על מנת לקבל פרס. 'עשר בשביל שתתעשר'. כי הנה כתב המהרש"א (סוטה יא. ד"ה ואמר לו הקב"ה), שמצווה אשר עדיין לא התחייב בה, מותר לו לאדם לבקש לעשותה, על מנת לקבל שכרה. וכמו כן במעשר. כיון שישנה אפשרות לכתחילה, להיפטר הימנה מן הדין, מותר לעשותה ולקיימה, על מנת לקבל את שכרה. זאת ועוד. בכהאי גוונא, לא כללו חכמים את כללם, שלא ניתנו המצוות אלא לצרף בהן את הבריות.

(זרע שמשון פרשת ראה, מאמר ג)

הלכתא כהנמי?

בני טבי!

בני רפאל שהיה אחד מבחירי ישיבת 'עלה והצלח' התחיל לקחול, זה התחיל עם כך שהיה מתקשר אלי כל ערב לדבר איתי על דא ועל הא. והמשיך עם טלפונים מרה"מ ומצוות הישיבה, שרפאל פשוט השתנה לרעה, לא ידעתי מה קורה לו, ניסיתי לדבוק אותו וסיסר לי מה קרה, אך ללא הצלחה, גם עם צוות הישיבה לא שיתף פעולה. היה לי פשוט חוץ בעינים, לא ידעתי לשיט עצות נכספ.

התייעצתי עם תלמידי חכם מאוד חשוב שוכר לי ולמספתי, אך לא היה לו שום פתרון מעשי בסבילי, כל מה שהוא

הציע נסיתי אך ללא הצלחה. אחרי תקופה של כמה חדשים שכבר לא ראיתי שום אור בקצה התנהרה, עזיתי אליו ובחר נפשי בכיתי לפניו בדמעות שלי שחללתי אותי מהזרה הקשה והעצובה אליה נקלעתי. והוא הציע לי להתחיל ללמוד בספר הקדוש 'כרם משנו', התפללתי מאוד מה הקשר, ואז הוא מראה לי מה שאומר הרה"ק ר' צדוק הכהן מילובלין ז"ע (מחשבות חרו"ל אות 16): 'ותכחת התורה היא הנותנת קיום באיש. רבה לומר בשורה הנשמה והנפש אין אור של ישינה שלטת בה וכחו אחריו בסוף חשיבה (כ"א). והוא העארת הנפש לעולמי עד אף בעולם הזה כבר חת לא נאכד חס ופדס למחרי. ומצוותיה שהוא תולדותיהם של צדיקים שהם הכל פעולות שמחיות בעולם הזה הם הקיום בחייו שהוא ההעארה בעולם הזה לעולמי עד, ואף תלמוד תורה עצמה הוא מכלל מצוותיה של תורה ובכלל תרי"ג מצוות, והוא הלימוד באיברים השניים כפה או בכתיבה בספר ויעארו הדברי תורה שלו קיימים בעולם הזה בידי התלמידים הקרוים בני תלמידים מפיו או מפני כתביו, עד כאן.

נמצא שכל תלמידי חכם ובפרט מי שאינו לו בני, אפשר להתקשר אליו ולהיות כן שלו על ידי שלומדים את תורתו, ומי שאינו יכול ללמוד הרי הוא מסייע, והוי כבן.

כעת הוא ביקש ממני להביא קהלת, שם ראינו מה שכותב רש"י: על הפסוק (קהלת ב, 56) 'ואיך ימות החכם עם הכסיל', וזה לשונו: אני רואה הצדיקים מצליחים בחייתתם ומועילים לבניהם כגון (ויקרא כב) 'וכרתי אני את בריתי יעקב' וכו', (ירמיה ב) 'כרתי לך חסד נעורייך'.

לאור הדברים האלו, אין זה פלא, שח אותו ת"ח, כאשר בעיניו אנו רואים ובאפניו מועים כל כך הרבה יסודות לעוסקים בתורתם של הצדיקים ז"ע על השאירו אחריהם זשיק, היות ואלו מועדים ועוסקים בתורתם או מסייעים בחוון, הם נחשבים לבניהם, והצדיקים מצליחים בחייתתם ומועילים לבניהם' כמו שכותב רש"י. לסיים, סיפר לי על אביר שסגד הרבה שנים במפעל מסויים, ותמיד נעאר באותו תפקיד ובאותה מסכורת, ומאוד רצה להתקדם ולהתדרג, והתחיל ללמוד ולסייע בלימוד הכרם משנו, וברוך ה' פתאום אחרי שנים רבות הוא קיבל קידום משמעותי, הן במעמד והן במסכורת. שהרי הצדיקים מועילים לבניהם. וכך עשיתי גם אני, התחלתי לעסוק בספר, קבעתי לימוד כל שבוע, ואם לקחתי שותפות בהפצת הלינונות 'כרם משנו המפורסם' וברוך ה' כל תקופה ראיתי סיפור משמעותי, ותוך תקופה של חצי שנה כבר הרגשתי יסודה עצומה, כאשר שכחתי למחרי מכל מה שעבר עלי ועל בני, רק אני זוכר כדי להודות לה' יתברך ועל הצדיקים.

תחשבו לזכות את הרבים, אבא של רפאל

